

**Onderzoek naar
zwaluwen, uilen, vleermuizen
en muurplanten
in het plangebied Spoorzone
te Tilburg**

November 2005

Ecologisch Adviesbureau Cools

Onderzoek naar zwaluwen, uilen, vleermuizen en muurplanten in het plangebied Spoorzone te Tilburg

CONCEPT

Opdrachtgever: Gemeente Tilburg

November 2005

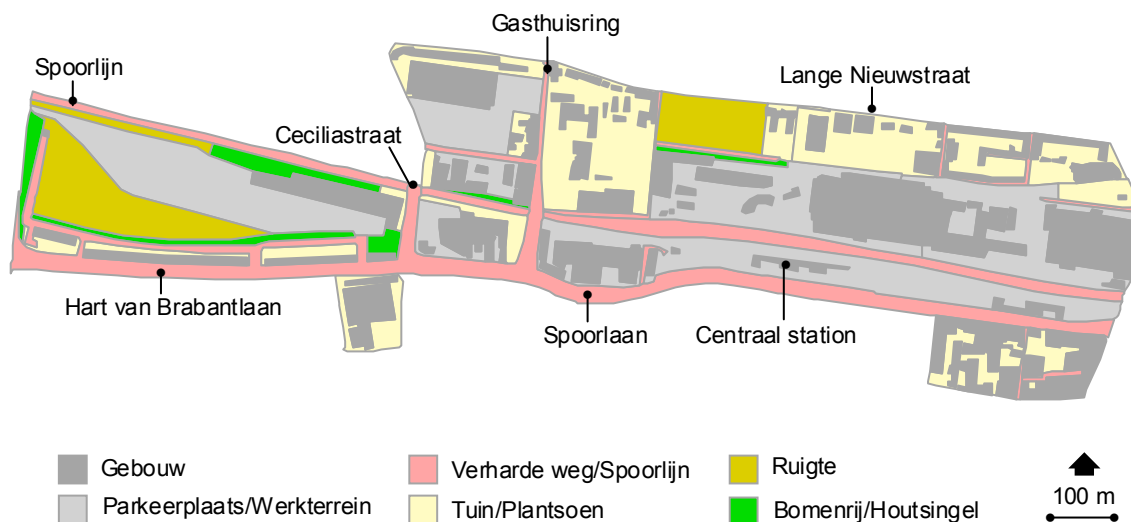
Inhoud

1. Inleiding	3
2. Onderzoeksmethode	3
2.1. Zwaluwen en uilen	3
2.2. Vleermuizen	3
2.3. Muurplanten	3
3. Beschrijving en analyse natuurwaarden	4
3.1. Zwaluwen, uilen en andere minder algemene vogelsoorten	4
3.1.1. Zwaluwen	4
3.1.2. Uilen	4
3.1.3. Andere minder algemene vogelsoorten	4
3.2. Vleermuizen	4
3.3. Muurplanten	5
4. Literatuur en bronvermelding	5

1. Inleiding

In opdracht van de Gemeente Tilburg is in 2005 in het plangebied Spoorzone, zoals aangegeven op de onderstaande kaart, door het Ecologisch Adviesbureau Cools onderzoek verricht naar de leefgebieden van zwaluwen, uilen, vleermuizen en muurplanten. Het circa 59 hectaren grote onderzoeksgebied is gelegen in het centrum van de bebouwde kom van de gemeente Tilburg (zie nevenstaand kaartje). Het plangebied bestaat overwegend uit stedelijk gebied (kantoren, winkels, woningen, de werkplaats van de Nederlandse Spoorwegen en het Centraal Station), tuinen, plantsoenen en braakliggende verruigde terreinen nabij de Hart van Brabantlaan en de Lange Nieuwstraat.

2. Onderzoeksmethode

In de periode begin maart tot en met half september 2005 is het plangebied, conform de wens van de opdrachtgever, onderzocht op de aanwezigheid van broed- en/of kolonieplaatsen van zwaluwen, uilen en vleermuizen en groeiplaatsen van muurplanten. In de onderstaande tekst wordt per groep de gebruikte onderzoeksmethode nader toegelicht.

2.1. Zwaluwen en uilen

In de periode begin maart tot en met midden juli 2005 is het plangebied driemaal in de vroege ochtend bezocht. De bezoeken vonden plaats van ongeveer een kwartier vóór zonsopkomst tot maximaal rond het middaguur en onder geschikte weersomstandigheden, zijnde droog weer met niet al te veel wind. Daarnaast is het plangebied eenmaal in de avond bezocht om zodoende de eventuele aanwezigheid van uilen te kunnen vaststellen.

Tijdens de veldbezoeken is de mate van broedzekerheid (door middel van gedrag (zang, balts) en/of nesten binnen bepaalde datumgrenzen) per soort volgens een standaardcodering genoteerd en na afloop van het laatste veldbezoek zijn de waarnemingen per soort geclusterd tot territoria.

2.2. Vleermuizen

Naar vleermuizen is met behulp van twee bat-detectors een onderzoek uitgevoerd naar mogelijk aanwezige vaste verblijfplaatsen in gebouwen, alsmede naar foerageerplaatsen en vliegroutes. Ten behoeve van het vleermuizenonderzoek is het plangebied zesmaal bezocht in de periode half april tot en met half september 2005.

2.3. Muurplanten

In augustus is het plangebied eenmaal onderzocht op de eventuele aanwezigheid van muurplanten.

3. Beschrijving en analyse natuurwaarden

3.1. Zwaluwen, uilen en andere minder algemene vogelsoorten

3.1.1. Zwaluwen

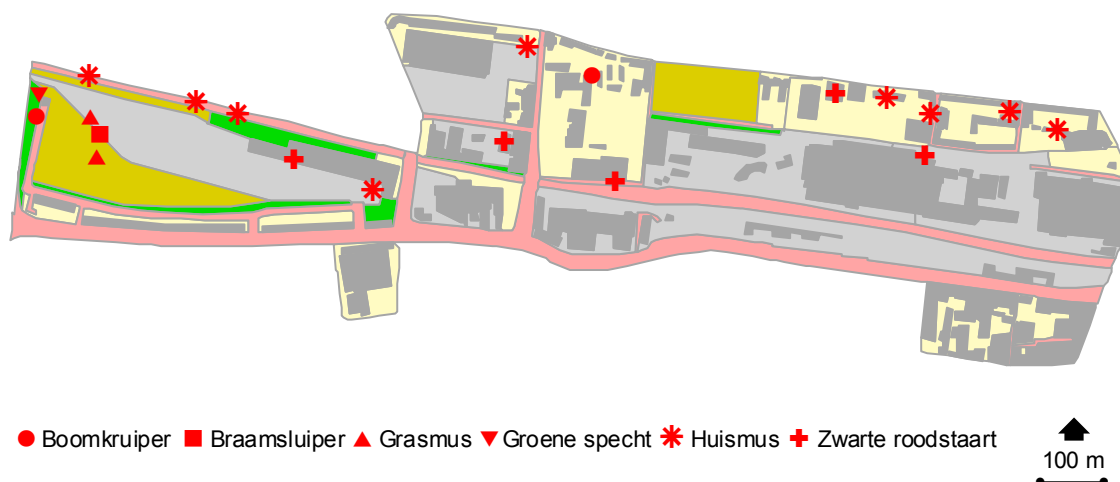
Tijdens het onderzoek in 2005 zijn geen broed- en/of kolonieplaatsen van de Huiszwaluw of Gierzwaluw vastgesteld. Met name de Gierzwaluw komt daarentegen wel foeragerend veelvuldig voor.

3.1.2. Uilen

Van de Kerkuil of een andere uilensoort zijn in 2005 geen broedplaatsen vastgesteld. De Bosuil is wel eenmaal overvliegend waargenomen op het rangeerterrein nabij de Hart van Brabantlaan.

3.1.3. Andere minder algemene vogelsoorten

Tijdens het vogelonderzoek zijn wel broedterritoria vastgesteld van enkele andere vrij algemene en/of landelijk bedreigde soorten. Op en nabij het rangeerterrein nabij de Hart van Brabantlaan broeden de Boomkruiper, Braamsluiper (binnen en nabij de gemeente Tilburg tamelijk zeldzaam), Grasmus, Groene specht, Zwarte roodstaart en op diverse plekken ook de landelijk bedreigde Huismus. Ook nabij de Lange Nieuwstraat zijn diverse territoria van de Huismus vastgesteld in 2005.

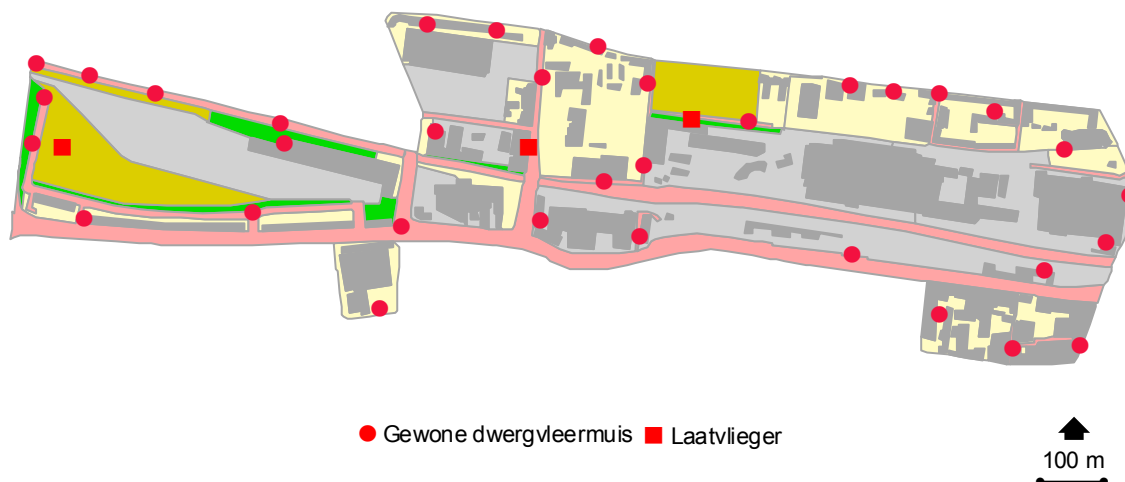

3.2. Vleermuizen

Tijdens het onderzoek in 2005 zijn 2 vleermuissoorten aangetroffen, namelijk de Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger. De Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger zijn tijdens het onderzoek uitsluitend jagend aangetroffen. Als gebouwbewonende soorten zijn er binnen het plangebied echter vele verblijfsmogelijkheden aanwezig. Desondanks zijn dergelijke vaste verblijfplaatsen tijdens het onderzoek niet aangetroffen. Indien dergelijke verblijfplaatsen al in het plangebied aanwezig zijn, zal het waarschijnlijk echter vooral om solitaire exemplaren, of om zeer kleine groepjes gaan waardoor ze moeilijk zijn op te sporen. Zo werden er enkele jaren geleden langs de Lange Nieuwstraat in de ochtendschemer eens enkele zwermende Gewone dwergvleermuizen waargenomen. Hoewel dit een duidelijke aanwijzing is voor de mogelijke aanwezigheid van een kolonie, werd die toen niet gevonden. Ook tijdens het onderzoek in 2005 werd er aan deze locatie extra aandacht besteed, maar nu werden er in het geheel geen aanwijzingen gevonden voor de mogelijke aanwezigheid van een kolonie. Hoewel geen echte verblijfplaatsen werden er door de Vleermuisstichting Noord-Brabant de afgelopen jaren wel enkele meldingen ontvangen van Gewone dwergvleermuizen en Laatvliegers die in woonhuizen in het plangebied of net daarbuiten waren aangetroffen. Dit betrof dan solitaire exemplaren die min of meer per ongeluk in woonhuizen terecht waren gekomen. Ook Gewone dwergvleermuizen en Laatvliegers die in de naaste omgeving hun verblijfplaats hebben, zullen gedeeltelijk binnen het plangebied foerageren. Op een zeer geschikte avond zullen er waarschijnlijk niet meer dan circa 15-25 Gewone dwergvleermuizen en circa 2 Laatvliegers gelijktijdig in het plangebied foerageren.

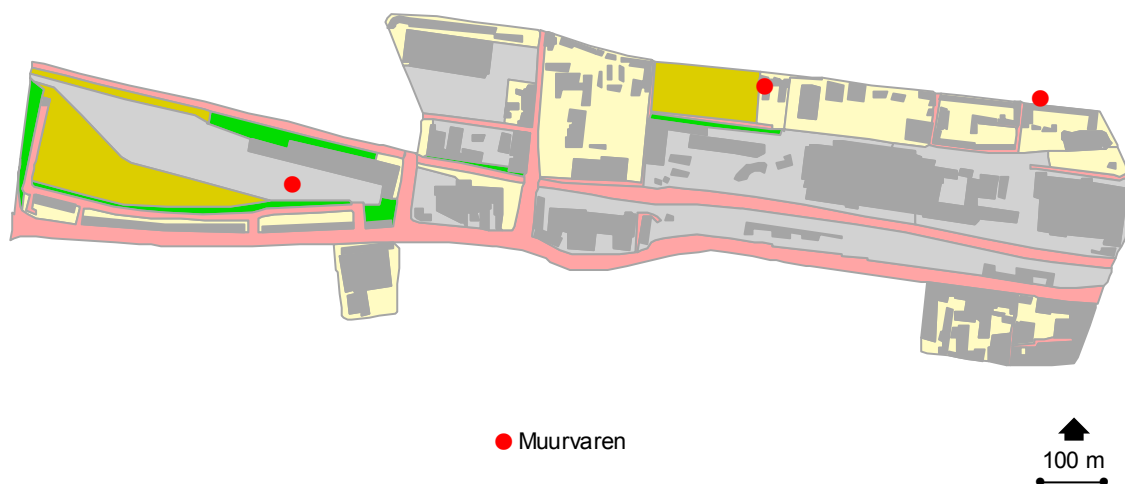
Of er winterverblijfplaatsen van de Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger aanwezig zijn kon vanwege de periode waarin het onderzoek werd uitgevoerd niet worden bepaald. Gezien de vele potentieel geschikte ge-

bouwen die in het onderzoeksgebied aanwezig zijn, kan de aanwezigheid van dergelijke winterverblijven zeker niet op voorhand worden uitgesloten. Specifiek onderzoek hierna zou wenselijk zijn.

3.3. Muurplanten

Van de muurplanten die binnen het plangebied zouden kunnen voorkomen is in 2005 alleen nog de Muurvaren op een drietal plaatsen waargenomen. De Steenbreekvaren en Muurleeuwenbek die enkele jaren geleden nog voorkwamen op een muur nabij de Lange Nieuwstraat zijn in 2005 niet meer teruggevonden. Op de muur stonden in 2005 nog wel diverse exemplaren van de Muurvaren. Ten noorden van het plangebied is de Steenbreekvaren in 2004 nog wel met enkele exemplaren aangetroffen tussen straatstenen ter hoogte van de Gasstraat (mededeling M. Cillessen).

Diverse exemplaren van de Muurvaren zijn, enkele meters buiten het plangebied, aangetroffen op een muur van een woning in de Lange Nieuwstraat nabij de Besterdring. Enkele exemplaren van de Muurvaren groeide ook op het rangeerterrein nabij de Hart van Brabantlaan.

4. Literatuur en bronvermelding

Kuiper, H., 2005.

Tilburg daar leeft meer dan je denkt. Tilburg.

Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers, 1997.

Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Utrecht.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2002.
Flora- en Faunawet. 's-Gravenhage.

Osieck, E.R. en F. Hustings, 1994
Rode lijst van bedreigde soorten en blauwe lijst van belangrijke soorten in Nederland. Vogelbescherming Zeist.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002.
Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij/European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.